

ACC. N:R M. 16293: 1-17.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Irene Almqvist*  
Härad: ..... Berättare: *Herman Karlsson, Värjö*  
Socken: *Värjö* (någt. fr. Gårdsby m. Nordindivergeshed) Berättarens yrke: *f. d. polisman*  
Uppteckningsår: *1965* Född år *1888* i *Gårdsby*

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

*Breddling. s. 1-17.*

*LuF127*

Skriv endast på denna sida.

M. 16293.

FOLKLIVSARKIVET  
LUND

Ifylles av uppgiftslämnaren

Berättarens namn: Herman Karlsson  
" födelseår: 1888  
" födelseort: Gärdsby  
" yrke: f.d. Polisman

Makes/makas namn: Anna Karlsson  
" födelseår: 1889  
" uppväxtort: Växjö  
" yrke: \_\_\_\_\_

Faders namn: Karl Johan Andersson  
" födelseår: 1884  
" uppväxtort: Jönköpings län  
" yrke i staden: Snickare  
" yrke före ev. in-  
flyttning till staden: Snickare i Hotteryd

Moders namn: Johanna Maria Johansson  
" födelseår: 1858  
" uppväxtort: Hotteryd  
" yrke i staden: \_\_\_\_\_  
" yrke före ev. in-  
flyttning till staden: \_\_\_\_\_

Farföräldrars yrke: Byggnadssnickare  
Morföräldrars yrke: Morfars yrke. okänt.  
Antal syskon: 8

ACC. N:R M. 16293:1.

L. U. F. 127

1900-1965

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Min första kontakt med bistötsel var när jag  
som ung, fjärde året hos en bonde i Votkingd  
i Gäddede. Där stannade jag i 5 år. På den ti-  
den fanns bara halvbupor. En bistock har  
jag sett först på senare år. Det var i Hov-  
markorp hos en böddlare. Den var av en  
äppligt trä. Han hade de som tennis.  
Bistockar förekommer bland alla yrkesgrup-  
per, såsom präster, förtroende m. m.

För var det enbart lantbrukare och torpare.  
(omkring 1900) som hade bi. Det var då  
inte som hobby utan som tillägg till  
en var inte enbart för det egna behovet. Det var  
de även till att sälja.

Timten på september notades de de ihjäl  
för att skattas.

Baupor förekom först i början på 20-talet

x  
i  
Norra dingsk

24/5-65

L.U.F. 127

1900-1901

De m. förkömande kuporna är lagom  
och beakupor.

Skattning går till på följande sätt. Man tar  
kost de fyllda panna och sätter det nya.  
Påland kan man bli tillräckligt 2 ev. 3  
samhället, som är stora, till ett övervin-  
tingsamhälle. Panna tas bort efter slutet  
drag (insamlade av konung). Buletet kupor  
kan vara. Det kan vara 25-30 samhället  
hos en hobbytidare. Jag vet en gästfri-  
odlare i Stockholm som haft upp till 1000  
samhället.

Att ha bi gemensamt med någon annan kan  
var jag ej till. Men för i världen förkom  
det s. k. värdet. Själva hade kupor upp-  
ställda hos någon beakt. Skattningen  
delades lika. Själva av kine har av någon

ACC. N:R M. 16293:3.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

L. L. F. 127

1900-1961

anledning inte velat ha besvär med bina.  
Endast för gyllas hödlare har det varit knövt  
inlämnat.

"Bristlockarna" voro ickelkade av karkspettar  
och de voro dels av gran och dels av fur. ek.  
De stod alltid rätt uppe och där fanns inte  
stelt mer än för ett samhälle. Det fanns  
inget flygbräde, bara ett runt hål. När  
de skallade gick de sökas ihjäl. Hocken  
måste klyvas vid skattning. Den spikade  
sedan shop. Hocken placerades antingen  
i skogen eller utanför hemmet. Något skydd  
mot väder och vind fanns inte. Bristlockar  
av träder har jag inte hört talas om. Hock-  
arne förkom i slutet av 1800-talet och i  
början på 1900-talet. De kom huckuppsom  
som förkommer än. Något annat namn är

L. U. F. 127.

1900-1901

kalukupor har jag iuk höst. Under min barn-  
dom, fanns det en kupa i Gäddby. Huru  
lag som gjord kupor och såld. Till  
kupa användes slagkottad ragkall  
och fina granrotter, som klyvdes och fläta-  
des. Den var sockerlappformad och vägde  
ungefär 30 l. För att göra kupa rymdige  
re, klotterades träarna, även de av kalu.  
Botten var gjord av träde. Kupa stö-  
dades med kottar gjorda av sotig gran-  
bark. Rots och pinar användes för att  
stödja kottarna. Huskel boord av en  
bottenbård, som var utdragen och i den  
var en uckolbning där lina gick ut och  
in i kupor. Träddagel till kottar var tall  
och gran.

På mitten förhöll inget och stödd. Pine

L. 4 F 127

1900-1901

är inte ointäliga för tygla. Jag vet en gång det var ett samhälle som övervin-  
trade i en granskog. Som stödd mot  
regnet hade de täckt sig med en val-  
kaka. På mitten sitta bane i en klunga.  
Denna klunga rör sig oupphörligt. De  
bin, som sitta längst in förflytta sig  
utåt, och de som sitta ytterst går in  
mot mitten. Det kan bli mellan 15-20  
grader varmt inne i kupan.

I kalukuporna byggs inte vaktakarna  
symmetriskt, som de gör i rautkupor.  
Rautkuper av trä har nog verkligen länge  
användas <sup>mellan</sup> fr. 1903-1916 och brukas än  
i dag. De flocka köpla sina kuper, men  
de som var händiga kunde göra dem själva.  
I Vämlands län så tillverkades rautkuper

L. U. F. 127

1900796

Lämpliga för vandring. Enligt utbete i  
Växjö bildningsförening kostade av 56 med-  
lemmar avseende överstämde kupa var den  
mot lättskötta. Trilokningen av den  
samman på sorgligt nog nedlagd. Slutet  
på 30-talet kostade en kupa 78 kr. Den  
kostade av yngelmen, skattlade och yster-  
huret. Klare fisker hade samman av ol-  
ka samman. Samman på det lilla ett  
samman.

Kuporna stod i allmänhet i närheten av  
husen. Var det ysterbiggarna kunde de  
placeras mitt på botten där det var bra  
drag. Fisket var väl mot sidan och  
kuporna var uppställda i en rad.

Om kuporna var placerade på ett ställe  
där det inte var bra vinnanddrag. Fylt

L.U.F. 127

1900-1901

Fåddes de efter en enda skattning någon gång i juli ut till någon plats där det fanns mycket hing. Kuporna var inte iaktagna. De stod på härbrotta eller ha härbrotta.

Det har förekommit att postrar har tagit sig in i kupor. För att feda kuporna för myror användes ett pulver som heter "Myr". Dina fick sköta sig själva.

Vid skattning användes sloja och handskar, samt rök från "rökpudd".

Efter skattning på hösten gjordes kuporna rena. Om dina haft utrot- charre fick de skrapas eller tvättas rena. Någon bestånd för detta var det ej.

På våren fodras dina med drivfodring och efter skattningen på hösten invint.

L. L. F. 127

1900 - 1900

ningsfodring. Till det användas foderkopp  
och foderballong. Foderkopp och ballong  
är en automat, som släpper ner foder-  
lösningen. Foderballongen är av glas. An-  
vänds det stora behållare som ryms  
5 l sockerlösning. För överskynning be-  
hövs 9-10 kg. Sockerlösning. Vatten  
behövs endast om det var mycket torrt, an-  
nan var daggen tillräckligt. Om korna har  
fäst för lite vatten blir de mörka och het-  
tas "sotkin". Förböras "sambället" risen, het-  
las det "isefallet". Måker man på vatten  
att "sambället" är isefallet, får man det  
helt ett annat "sambälle". Det kan även  
förkomma "puckelnygel". Då har korna  
köjat mata ett varigt bi och det lög-  
ger de ägg. Men de är inte befruktade

L. L. F. 127

1900 - 1901

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Kakorur bli ogärna med stora hålder  
de finns inget annat att göra än att  
samlas. Det sker enklast genom att  
bära ut kupan i skogen och skaka  
ut den. En del av dragarna flyger till  
baka igen men puckeldrömmungen bli  
 kvar i skogen.

På vissa gåor del inte att få nya visor,  
men i juli kan man få köpa dem på  
drömmungstacionerna, som finns bl. a.  
på Lyro i Hovur m. fl. platser.  
Men importerade visor förkommer och  
de från Sverige och Skottland.

Här har jag haft samhälle i samma  
kupa i många år. Om följande sig  
själv.

Skall drömmarna bli av smitta och

L.U.F. 127

1900-1901

Fodras med sockerclowning och Hossmask.  
Telfapreparat är också ett medel, som  
används.

Samhället kallas för "Trisamballe" de olika  
kina är också den, drömmar och dröft-  
ning. Sockel kallas drag och kina  
sockel kallas drag och kina  
är näi sälgen blommor och maskor-  
sorna är utslagene, samt näi alla fukt  
här är i blom. Senare näi hingen  
blommor. Om det är dålig hingen  
kan kina dö ut.

Tränningen tillgär på följande sätt.  
När en ny drömming är färdig att  
släckas, flyger den gamla ut och med  
den följer från ett normalt samhälle  
en 20 tusen dia. De sätter sig gärna i

L.U.F. 127

1900-1960

ett häd och då fångas den i en  
valukupa. När de lugnat ner sig  
framt eftermiddagen tar man in den  
i en pänkupa. Det går också att gö-  
ra konstvärkning. De försöker man  
fånga drottningen i en myskupa och  
staka ut arbetarna vid den my-  
skupan då man plöjer den my-  
skuppen.

Det kännetecken att bina kunna svärma  
är att de flyger ut oavbrytligt.  
Det anser vi svärmen, att oavbryt-  
ligt. Drottningen <sup>sitt</sup> kalla. Det liksom  
som den myskuppen säger ut. ut.  
För att få bina att söta sig används  
förr klockor som ringas i, boken  
som slops på att för att bina inte

L. U. F. 127.

1900-1960

skulle höra var drothningen faus. Det  
gav oss att besöka hane med vatten.  
Om de inte flyger, de inte.

Efter skadningen slungas namarna.

Först måste de vatten tas bort från vatten-  
kottarna. Därefter ställs de i särskil-  
da korgar, sen sätts korgen i slungan.  
Efter slungningen vilas kungen om-  
sorgfullt.

I början på 1900-talet faus inga slungor.  
Vad de kom i bruk var jag ej.

För delades kungen från vatten genom  
att lägga kungen och var i en kist  
som hängdes och därefter hängdes  
kungen ut med hjälp av linor dubbel.

Den första slungan jag minns var 1943  
och den ägdes av Växjö Ordförande.

L. 4. F. 127.

1900-1901

Honung användes förr som sötningsme-  
del och ersättning för smör. Honungs-  
dicka gjordes även och en del små-  
bröd innehöll honung. Såen som  
medicin användes honung. Det var vid  
förkylningar tillsatt med mjölk  
eller vatten vid blånader, nagelkäng  
och tiktär. Glödgad honung, en mat-  
sked med honung och färs ländes och  
värmd honungen, det ansågs mycket  
effektivt vid förkylning. Det ansågs  
även i halsen.

Honungen förvarades förr i stekbrun-  
ken eller klockbruket. Numera var  
honungen i s. k. handvat, hälls den  
på glasbuckor.

Kvaliteten på honungen beror delvis på

L. L. F. 127

1900. 1921

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

de olika dragen, på vattenhalten, reulig-  
ten och skottelu för övrigt.  
Sukastningen per samhälle kan vara 15-  
20 kg. Förr var det inga stora omkostna-  
der vid hickötsel. Dina fick då ingen sortbe-  
lösning. Dordlingen har gått tillbaka på  
grund av det dåliga priset på korning.  
Valmängden av ett samhälle kan bli med  
ca 1-1½ kg. Vid beredning av vass lades  
det i en kist och kokades tills det var  
smält. Därefter siledes det. Valen använ-  
des bl. a. till att vasa fisk med. Den  
blev då stackare och glassare. Till inspräng-  
ningsmedel då blandad med fjäa.  
Böen vassus göres av vass. Vass var  
buktigt förr, det såldes för 50 öre skäl-  
punkt.

LUF 127.

1900-1960

Första föreningen i Växjö bildades 1916.  
Det är en hobbyförening med vanligt  
föreningsskick. Bussen förekommer, tish-  
kastsspel, Lösser, Bristidning till med-  
lemmarna. Rantool av tillagningsmän, även  
hushållnings-sällskapet är inblandade.  
Tills man har föreningen påverkat ton-  
saken. Redskap och kaper har för-  
bättras genom tidsskrifter.  
På en kan städas när som helst. Men de  
kan påverkas av spritlukter, såsom al-  
kohol eller hvaratten. Olika de inihärd  
eller stord eller man stäi efter dem stäts  
de. Ibland måste de lugnas nu genom  
"rök" det stäts i stäts ett bra me-  
del eller att taga bort gaddor. För lada  
fuktig jord på helst och det är bra.

ACC. N:R M. 16293:17.

L. L. F. 127

1900-1960

Det ansågs att besök i en bar var en bekräftelse.

En del personer i närheten av den och en del har varit med dem. Några personer har blivit utslagna av den.

En, som hade många barn kallades "Lökung" och den fick den frusen än i dag.

Det var inte ofta som den såldes.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND